

ชื่อเรื่อง	กลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล
ผู้รายงาน	เทียนชัย พิสิฐธาดา
ปีที่จัดทำ	2563-2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมโรงเรียนบ้านคลองขุด ศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง ประชุมผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครอง รวมจำนวน 53 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 10 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์ โดยยกร่างกลยุทธ์และจัดทำคู่มือการใช้กลยุทธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ โดยการประชุมสนทนากลุ่ม ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 22 คน และประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้กลยุทธ์ ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จำนวน 50 คน และผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจาก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 495 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปข้อมูล และขั้นตอนที่ 4 ประเมิน กลยุทธ์ด้านความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคลองขุด จำนวน 50 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า (1) องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบ 31 ตัวบ่งชี้ (2) ผลการประชุมผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ควรจัดสภาพแวดล้อมและใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อ

พัฒนาวิชาการรอบด้าน ทักษะการทำงาน และทักษะอาชีพ (3) ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบพบว่า โรงเรียนควรมีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ ควรสร้างความเข้าใจและสื่อสารให้เข้าใจตรงกันระหว่างสถานศึกษาผู้ปกครอง และชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ระดมทุนและทรัพยากรจากทุกภาคส่วน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายเหมาะสมในการฝึกปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้เน้นทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และรายงานภาพความสำเร็จต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) ผลวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทำให้ได้จุดแข็ง 10 ข้อ จุดอ่อน 10 ข้อ โอกาส 5 ข้อ และ อุปสรรค 6 ข้อ สามารถกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานได้ 8 กลยุทธ์

2. กลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคลองขุด ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง และ 38 กิจกรรม/โครงการ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับปรุงข้อมูลพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ (1) ปรับปรุงการวางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และ (2) ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง ได้แก่ (1) สร้างความเข้าใจและสื่อสารกับบุคลากรและชุมชน (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และ (3) ระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนากิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ (1) ปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน (2) พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพการติดตามและประเมินผลมี 1 กลยุทธ์รอง คือ พัฒนาคุณภาพการติดตามและประเมินผล และกลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการรับรู้และร่วมรับผลประโยชน์ มี 1 กลยุทธ์รอง คือ ขยายผลการรับรู้และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากลยุทธ์มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

3. ผลการใช้กลยุทธ์ ทำให้โรงเรียนบ้านคลองขุดมีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ 1) แหล่งเรียนรู้การตัดผมชายและเสริมสวย 2) แหล่งเรียนรู้แก๊สชีวภาพ 3) แหล่งเรียนรู้โรงเรือนปลูกเมล่อนปลอดสารพิษ 4) แหล่งเรียนรู้การเพาะเห็ด 5) แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือน 6) แหล่งเรียนรู้สหกรณ์ร้านค้า 7) แหล่งเรียนรู้ธนาคารโรงเรียน 8) แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด 9) แหล่งเรียนรู้ห้องปฏิบัติการ 10) แหล่งเรียนรู้ธนาคารขยะ 11) แหล่งเรียนรู้การทำปุ๋ยคอก 12) แหล่งเรียนรู้การนวดแผนไทย 13) แหล่งเรียนรู้ตลาดนัดพอเพียง และ 14) แหล่งเรียนรู้สวนสวยด้วยมือเรา และผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทำให้นักเรียนที่อาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละแหล่งเรียนรู้ได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้จริงมีความสามารถ ดังนี้ 1) การออกแบบการตัดผมชายและเสริมสวย 2) การผลิตแก๊ส

ชีวภาพจากขยะอินทรีย์ 3) การปลูกเมล่อนปลอดสารพิษ 4) การเพาะเห็ดนางฟ้า 5) การทำปุ๋ยจากไส้เดือน 6) งานสหกรณ์ร้านค้า 7) การร่วมออมทรัพย์ผ่านกิจกรรมธนาคารโรงเรียน 8) การส่งเสริมการอ่าน การใช้บริการห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง 9) เรียนรู้จากห้องปฏิบัติการวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ สื่อเทคโนโลยีที่พร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจริง 10) เรียนรู้เกี่ยวกับขยะ ประเภทของขยะ และการคัดแยกขยะ ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย 11) การทำน้ำหมักชีวภาพ 12) การนวดแผนไทย 13) การแสดงผลงานและการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในตลาดนัดพอเพียง (14) การทำสวนและการจัดสวน

4. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงพื้นที่พหุวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคลองขุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด